

Lovforslag nr. L 69. Fremsat den 15. november 1989 af Jens Thoft (SF), Leif Hermann (SF), Hanne Thanning Jacobsen (SF), Bjørn Poulsen (SF) og Pelle Voigt (SF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om kontrol med tilvirkning af krigsmateriel m.m.

(Ret til at nægte at medvirke i våbenindustri uden fortabelse af dagpengeret)

§ 1

I lov om kontrol med tilvirkning af krigsmateriel m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 626 af 15. september 1986, foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Lovens regler om krigsmateriel finder anvendelse på:

- 1) Materiel, som er konstrueret til militær anvendelse, og som ikke finder civil anvendelse.
- 2) Skydevåben bortset fra våben, der er specielt konstrueret til jagtbrug, sportsbrug eller lignende.
- 3) Ammunition, som kan anvendes til militære formål.
- 4) Krudt og sprængstoffer.

5) Komponenter og dele, som er konstrueret til at anvendes i materiel m.v. som nævnt ovenfor, og som ikke finder civil anvendelse.«

2. Efter § 8 indsættes som ny paragraf:

»§ 8 a. Den, som nægter at medvirke til udvikling og produktion af krigsmateriel, fortaber ikke herved retten til dagpenge efter lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. Den pågældende fortaber heller ikke retten til ydelser efter lov om social bistand. Ved medvirken til udvikling og produktion af krigsmateriel, jf. 1. pkt., forstås enhver form for arbejde i virksomheder, der fremstiller eller udvikler krigsmateriel, jf. § 1, stk. 3.«

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrunden for lovforslaget er et ønske fra forslagsstillernes side om at slå fast, at ingen, som nægter at deltage i udvikling eller produktion af krigsmateriel af enhver art, af den grund skal miste status som værende til rådighed for arbejdsmarkedet.

Lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med nr. 4 i folketingsbeslutning af 19. maj 1987 (B 99, se Folketingstidende 1986-87, 1. samling, forhandlingerne sp. 5859, 7809 og 11875, tillæg A sp. 3533, tillæg B sp. 2131 og tillæg C sp. 675) om produktion og eksport af krigsmateriel.

Ifølge ovenstående folketingsbeslutning blev regeringen opfordret til at fremsætte lovforslag om revision af lov om produktion og eksport af krigsmateriel, bl.a. således at der blev indført ret til at nægte at medvirke til udvikling og produktion af krigsmateriel m.v. uden fortabelse af retten til arbejdsløshedsdagpenge eller sociale ydelser.

Som følge af folketingsbeslutningen fremsatte regeringen den 11. november 1987 forslag til lov om krigsmateriel m.v. (L 72, se Folketingstidende 1987-88, 1. samling, forhandlingerne sp. 1606 og 2657, og tillæg A sp. 1465). Lovforslaget blev ikke færdigbehandlet inden udskrivelsen af valg til Folketinget. Justitsministeren fremsatte på ny den 11. oktober 1988 forslag til lov om krigsmateriel m.v. (L 46, se Folketingstidende 1988-89, forhandlingerne sp. 30, 636, 10892 og 11409, tillæg A sp. 1429 og tillæg B sp. 1825), der indeholdt en bestemmelse om ret til at nægte at medvirke til udvikling og produktion af krigsmateriel.

Lovforslaget blev forkastet ved 3. behandling den 2. juni 1989. Årsagen hertil var imidlertid ikke den nu foreslåede nægterordning og heller ikke den foreslåede definition i lovens § 1, stk. 3, af, hvad der skal forstås ved krigsmateriel.

Forslagsstillerne finder det vigtigt, at den påtænkte nægterordning for våbenindustrien nu gennemføres, sådan som det gennem vedtagelsen af folketingsbeslutning af 19. maj 1987 blev principgodkendt.

Forslaget aktualiseres af, at antallet af beskæftigede i dansk krigsmaterielindustri er stærkt voksende. I

dag er ifølge skøn foretaget af Landsforeningen Aldrig Mere Krigs Våbenproduktionsgruppe et par hundrede danske virksomheder med anslået 11.000 heltidsansatte beskæftiget med fremstilling af krigsmateriel.

I Danmark fremstiller således 3 firmaer: Wejra, Jørgen Høyer og Husquarna mortargranater. Er det mon dem, man ser på tv fra Beirut? Det danske forsvaret kan umuligt aftage så store mængder.

Ifølge Jane's våbenhandlerliste har Danmark inden for de seneste år eksporteret krigsskibe til så eksotiske lande som Burma (som selv Sverige har sortlistet), Senegal og Marokko.

Ifølge svar til Retsudvalget af 9. februar 1988 i forbindelse med behandlingen af L 72 anslog industriministeren imidlertid, at den samlede beskæftigelse i de ikke-statslige virksomheder, der har tilladelse til at fremstille krigsmateriel, kun androg 3.400.

Forskellen mellem Aldrig Mere Krigs oplysninger og industriministerens skyldes næppe udelukkende krigsmaterielindustriens vækst. Meget tyder på, at der i udbredt omfang fremstilles krigsmateriel, uden at der efter denne lov er indhentet den foreskrevne tilladelse, jf. lovens § 1.

Justitsministeren har i svar til Retsudvalget af 9. februar 1988 i forbindelse med behandlingen af L 72 oplyst følgende om den hidtil anvendte afgrænsning i forbindelse med administrationen af krigsmaterielloven (f.eks. gennem fastsættelse af den i lovens § 1, stk. 3, nævnte kongelige anordning om, hvad der forstås ved krigsmateriel):

»Ved afgrænsningen af, hvad der skal forstås ved krigsmateriel, er der taget udgangspunkt i det synspunkt, at alt materiel og/eller komponenter og dele, der er konstrueret specielt til militært brug, skal være omfattet af loven, hvorimod materiel m.v., der også finder civil anvendelse, naturligvis ikke skal være omfattet. Dette synspunkt er i overensstemmelse med det grundlæggende synspunkt, der er anvendt ved administration af den hidtidige lovgivning . . .«

Den afgrænsning, ministeren her taler om, er identisk med den foreslåede nye affattelse af § 1, stk. 3, nr. 1-5, der i øvrigt er identisk med den tilsvarende be-

stemmelse i det af justitsministeren fremsatte lovforslag i sidste folketingsår.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Ad den foreslåede affattelse af § 1, stk. 3

Det følger af stk. 3, hvilke produkter der skal opfattes som krigsmateriel. Ifølge justitsministerens svar som gengivet ovenfor er der ikke tale om en substansændring. Krigsmateriel blev i den gamle lovgivning oprindelig kun opfattet som det, der kunne bruges til at skyde med. Med ændringen ajourføres krigsmaterielbegrebet, sådan som det også faktisk administreres.

Ændringen er medtaget for at sikre, at retten til at nægte medvirken til udvikling og produktion kom-

mer til at omfatte produkter, der normalt opfattes som krigsmateriel.

Ad den foreslåede § 8 a

Det følger af § 8 a, 1. og 2. pkt., at der ikke kan knyttes nogen form for rettighedstab til nægtelse af at tage anvist arbejde eller at forlade en stilling med den begrundelse, at man ikke vil medvirke til udvikling og produktion af krigsmateriel.

Det følger af 3. pkt., at adgangen til arbejdsophør eller til at nægte at tage arbejde uden sanktioner efter 1. og 2. pkt. gælder for ansatte i virksomheder, der fremstiller krigsmateriel, således som det er defineret i § 1, stk. 3, nr. 1-5. Disse virksomheder har eller burde have Justitsministeriets tilladelse til at fremstille krigsmateriel, ligesom de er eller retteligen burde være under tilsyn fra Statens Våbenkontrol.